TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Chấn hưng văn hóa dân tộc – Trách nhiệm tiên phong của báo chí cách mạng

06:26 05/06/2025

Báo chí có vai trò rất quan trọng trong việc chấn hưng văn hóa Việt Nam, góp phần bảo tồn giá trị văn hóa truyền thống, phát triển sáng tạo và tạo dựng một cộng đồng văn hóa đoàn kết, phát triển. Nhân kỷ niệm 100 năm Ngày Báo chí cách mạng Việt Nam (21/6/1925 – 21/6/2025), Phó Giám đốc Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Nam Định, Trịnh Xuân Lộc có cuộc trò chuyện cùng phóng viên xung quanh vấn đề này.

Phó Giám đốc Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Nam Định, Trịnh Xuân Lộc

Ông có thể chia sẻ cảm nghĩ về sự phát triển của báo chí Việt Nam trong suốt chiều dài 100 năm qua? Theo ông, vai trò của báo chí trong việc gìn giữ và phát huy văn hóa dân tộc, các giá trị nhân văn trong xã

hội hiện nay là gì?

Năm 2025, chúng ta kỷ niệm 95 năm ngày thành lập Đảng, 71 năm giải phóng Điện Biên phủ, 80 năm ngày thành lập nước, 50 năm ngày giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước, 40 năm công cuộc đổi mới đất nước... và năm nay, chúng ta cũng kỷ niệm tròn 100 năm ngày Báo chí cách mạng Việt Nam.

Cảm nghĩ của tôi về sự phát triển của báo chí Việt Nam chính là tự hào, tin tưởng và trân trọng những đóng góp to lớn của báo chí cách mạng, của những người làm báo đối với sự nghiệp cách mạng vẻ vang của Đảng, của dân tộc. Một thế kỷ qua, ở bất kỳ giai đoạn lịch sử nào của cách mạng, báo chí luôn giữ vững vai trò xung kích và hoàn thành tốt nhiệm vụ của người chiến sỹ trên mặt trận tư tưởng văn hoá - là "cầu nối" giữa Đảng, Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị xã hội với Nhân dân. Báo chí tích cực góp phần thức tỉnh tinh thần dân tộc, truyền bá hệ tư tưởng cách mạng, khơi nguồn cảm hứng của toàn dân tộc trong đấu tranh giành độc lập, thống nhất đất nước, đến đấu tranh bảo vệ nền tảng tư tưởng, trong công cuộc đổi mới và hội nhập quốc tế của Việt Nam hôm nay.

Văn hoá được xem là cầu nối giữa quá khứ với hiện tại và tương lai, hun đúc ý chí tự lực, tự cường, khát vọng vươn mình của nhiều thế hệ. Văn hoá dân tộc Việt Nam thống nhất, đặc sắc, với sự giao thoa trong đa dạng văn hoá vùng, miền và của 54 dân tộc anh em về cả phương diện văn hoá vật chất và văn hoá tinh thần.

Cách mạng công nghiệp 4.0, công nghệ số, bối cảnh quốc tế hoá hiện nay đang tác động toàn diện đến văn hoá. Thực hiện Nghị quyết 59-NQ/TW về hội nhập quốc tế trong tình hình mới, đòi hỏi văn hoá dân tộc phải là sức mạnh nội sinh phát triển đất nước nhanh, bền vững nâng cao vị thế trên trường quốc tế.

Quá trình đưa văn hoá dân tộc ra thế giới, đóng góp cho nhân loại và tiếp thu văn hoá thế giới vào Việt Nam, báo chí giữ vai trò hết sức quan trọng. Là một bộ phận cấu thành văn hoá dân tộc, báo chí có trách nhiệm trong sáng tạo ngôn ngữ, giữ gìn sự trong sáng của tiếng Việt. Thực hiện chức năng tư tưởng, báo chí tuyên truyền chủ trương, đường lối của Đảng, Nhà nước về văn hoá, lưu giữ, tài liệu hóa và truyền bá các giá trị văn hóa truyền thống, lịch sử, phong tục tập quán; nghệ thuật dân gian...

Thực hiện chức năng thông tin, báo chí tham gia tích cực quảng bá văn hoá dân tộc ra thế giới, lựa chọn giới thiệu những phong tục tập quán, thành tựu khoa học công nghệ, văn học nghệ thuật của thế giới vào Việt Nam. Báo chí tham gia sáng tạo văn hoá, trong quá trình phát hiện và phản ánh lan toả những điển

hình văn hóa, những câu chuyện đẹp về giá trị gia đình, văn hoá làng xã, diễn xướng văn nghệ dân gian, báo chí đã góp phần hình thành những thói quen, thị hiếu mới. Thông qua chức giám sát, quản lý xã hội, trong quá trình hội nhập quốc tế về văn hoá, báo chí là người phát hiện những biểu hiện lệch chuẩn trong các hoạt động văn hoá nghệ thuật, tham gia những kế sách bảo tồn phát huy giá trị văn hoá dân tộc. Cuối cùng, với chức năng giáo dục, khai sáng, báo chí giữ vai trò quan trọng trong cung cấp tri thức văn hoá.

Phó Giám đốc Trịnh Xuân Lộc chủ trì Hội nghị giao ban báo chí thường kỳ tỉnh Nam Định tháng 5/2025

Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Nam Định đã có những hoạt động phối hợp nào với các cơ quan báo chí để nâng cao nhận thức về văn hóa trong cộng đồng, thưa ông?

Văn hoá, những thuộc tính của văn hoá thể hiện trên bình diện rất rộng. Những năm qua, Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Nam Định có nhiều hoạt động phối hợp với các cơ quan báo chí nâng cao nhận thức về văn hoá trong cộng đồng.

Thứ nhất, hằng năm, chúng tôi tham mưu UBND tỉnh Nam Định ban hành kế hoạch truyền thông chính sách và kế hoạch thông tin đối ngoại của tỉnh. Đây là cơ sở để ngành Văn hóa, thể thao, du lịch và các ngành, các địa phương trong tỉnh Nam Định tăng cường phối hợp với báo chí, truyền thông xây dựng các tuyến truyền thông tiềm năng, thế mạnh của tỉnh trên các lĩnh vực văn hoá,

giáo dục, thể thao, du lịch. Mục tiêu vừa nâng cao nhận thức cộng đồng về văn hoá chính trị, giáo dục lý tưởng đạo đức lối sống, bồi dưỡng niềm tin, lòng tự hào dân tộc, vừa quảng bá hình ảnh của Nam Định với cả nước và quốc tế.

Có thể kể đến các chương trình như: Phối hợp với các cơ quan báo chí đặt văn phòng đại diện, cử phóng viên thường trú, phóng viên theo dõi địa bàn thông tin, phản ánh tình hình, kết quả thực hiện Nghị quyết đại hội Đảng các cấp; kết quả học tập làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; công tác cải cách hành chính, xây dựng nền hành chính kiến tạo, liêm chính phục vụ dân;

Phối hợp với Báo Nhân dân thực hiện dự án “Yêu lắm Việt Nam” - lắp đặt bảng gắn chíp NFC (công nghệ kết nối không dây) tại các địa danh lịch sử, văn hóa, du lịch tiêu biểu: Đền Trần - Chùa Phổ Minh (thành phố Nam Định), Phủ Dầy (huyện Vụ Bản), Vườn Quốc gia Xuân Thuỷ (huyện Giao Thủy) - góp phần quảng bá hình ảnh Nam Định đến với bạn bè trong và ngoài nước;

Phối hợp với Đài Truyền hình Việt Nam và các địa phương, đơn vị trong tỉnh sản xuất, phát sóng phim tài liệu, ký sự, phóng sự khám phá, quảng bá về truyền thống, thế mạnh của Nam Định trong văn hoá, giáo dục, làng nghề, nông thôn mới, chuyển đổi số, thu hút đầu tư tỉnh Nam Định, tiêu biểu như: Phim tài liệu “Những nhà hàng cổ ở châu Á” tại Nam Định và phát sóng trên các kênh truyền hình của Hàn Quốc, Nhật Bản; ký sự Đất nước nhìn từ Biển; phóng sự: Nam Định phát triển bền vững; Hành trình di sản: Nam Định vào Xuân; Check in VN - Ấn tượng Thành Nam; Nét đẹp dân gian và Nét ẩm thực Việt; Chương trình du Xuân “Tấm hộ chiếu của người Việt”; Chương trình “Around Việt Nam - Một vòng Việt Nam”; chương trình nét đẹp dân gian và Nét ẩm thực Việt phát sóng trên kênh VTV3 Đài truyền hình Việt Nam giới thiệu, quảng bá nét đẹp của các làng nghề, di tích lịch sử và ẩm thực Nam Định; phát sóng trên kênh VTV4 và dự kiến phát trên các chuyến bay từ Việt Nam ra các nước quảng bá hình ảnh du lịch Nam Định tới đông đảo khán giả trong nước và quốc tế';

Phối hợp Kênh Văn hóa Việt (VTC10) của Đài Truyền hình Kỹ thuật số VTC thực hiện chương trình với các chủ đề: “Những làng nghề độc đáo ở Nam Định”, “Gìn giữ và phát huy văn hóa, làng nghề trong sản phẩm truyền thống”, “Nam Định bảo tồn văn hóa để phát triển du lịch”; Phối hợp Công ty cổ phần Beta Media thực hiện phim “Mùi phở”; phối hợp với Báo Tuổi trẻ tổ chức “Ngày của Phở” năm 2022; Báo Tiền Phong tổ chức trận Siêu cúp Quốc gia năm 2024…

Thứ hai, tăng cường cung cấp thông tin, chỉ đạo hệ thống thông tin cơ sở, các trang nhóm lan toả rộng rãi bài viết của báo chí trên nền tảng số và mạng xã hội. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Nam Định đã xây dựng và vận hành các trang quảng bá, xúc tiến du lịch Nam Định trên các nền tảng mạng xã hội như

Facebook, Zalo, TikTok, YouTube. Phát triển ứng dụng di động và website, như: Ứng dụng "Du lịch 360 Nam Định", Trang thông tin điện tử của Sở https://sovhttdl.namdinh.gov.vn/, trang thông tin điện tử của các đơn vị Bảo tàng tỉnh https://baotangtinhnamdinh.vn/, Thư viện tỉnh https://thuviennamdinh.vn/, fanpage Nam Định văn hiến, cổng thông tin Khám phá Du lịch Nam Định https://thientruong.namdinh.gov.vn/; hằng tháng...

Thứ ba, hoạt động phối hợp với báo chí nhằm nâng cao nhận thức văn hoá cộng đồng, thể hiện ở việc tiếp thu, tham mưu xử lý thông tin báo chí phản ánh. Những thông tin báo chí phản ánh về những hành vi không đẹp, những biểu hiện lệch chuẩn, cái xấu, cái tiêu cực trong giữ gìn vệ sinh môi trường, tuân thủ pháp luật, xây dựng đời sống văn hoá... đều được Sở hoặc tham mưu xử lý, hoặc chủ động phối hợp xử lý, thông tin kết quả cho báo chí.

Thứ tư, hằng tháng tổ chức các cuộc giao ban báo chí, chủ động cung cấp thông tin trên các lĩnh vực cho báo chí, định hướng nội dung tuyên truyền đối với những vấn đề dư luận quan tâm.

Quang cảnh các cơ quan báo chí, truyền hình tác nghiệp

Làm thế nào để báo chí trở thành một công cụ hiệu quả trong việc phản ánh và quảng bá giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc, thưa ông?

Bối cảnh hiện nay là Cách mạng công nghiệp 4.0, chuyển đổi số và hội nhập quốc tế. Để báo chí làm tốt nhiệm vụ của mình trong quảng bá giá trị văn hoá

truyền thống dân tộc, nhìn từ giác độ văn hoá, văn hoá cần phải: Thực hiện tốt các nhóm nhiệm vụ đột phá, các đề án, các bài toán lớn đặt ra khi thực hiện nghị quyết 57-NQ/TW về đột phá phát triển KHCN, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số, trên lĩnh vực văn hoá; thực hiện nghị quyết 59-NQ/TW về hội nhập quốc tế trong tình hình mới, đưa văn hoá Việt Nam ra thế giới, đóng góp với văn hoá văn minh nhân loại; tiếp thu giá trị văn hoá nhân loại, xây dựng nền văn hoá Việt Nam tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc, phát huy sức mạnh nội sinh xây dựng đất nước phồn vinh hạnh phúc.

Ví dụ: Xây dựng cơ sở dữ liệu trên các lĩnh vực văn hoá nghệ thuật; xây dựng hệ thống thông tin chuyên ngành; chuyển đổi số đẩy mạnh phát triển các ngành công nghiệp văn hoá, như Điện ảnh, phần mềm và các trò chơi giải trí, thời trang, biểu diễn… đó sẽ là chất liệu cho sáng tạo tác phẩm báo chí.

Nhìn từ giác độ báo chí. Báo chí tham gia tích cực trong quá trình sáng tạo giá trị văn hoá, quảng bá văn hoá Việt Nam, bảo vệ nền tảng tư tưởng. Muốn vậy, báo chí cần ứng dụng mạnh mẽ công nghệ số trong: Quản trị toà soạn; kiểm soát thông tin; quản lý, lưu trữ nội dung; phát triển báo chí sáng tạo; kể những câu chuyện mới, những giá trị mới trên nền văn hoá đặc sắc của dân tộc. Xây dựng đội ngũ người làm báo đa năng bao gồm: Chuyên gia dữ liệu, kỹ sư AI, nhà thiết kế, trải nghiệm vừa có kiến thức sâu rộng về văn hoá dân tộc, vừa giỏi công nghệ, làm chủ công nghệ để phát triển báo chí sáng tạo, xây dựng nội dung hấp dẫn.

Từ mối quan hệ tác động qua lại giữa báo chí và văn hoá trong quảng bá giá trị văn hoá dân tộc, cần tăng cường hợp tác giữa báo chí với văn hoá; giữa nhà báo với nhà văn hoá, nhà lý luận phê bình văn học nghệ thuật, văn nghệ sỹ, để gìn giữ, sáng tạo, lan toả giá trị văn hoá Việt Nam đậm đà bản sắc dân tộc, đưa văn hoá Việt Nam ra thế giới, cũng như đưa tinh hoa văn hoá nhân loại vào Việt Nam. Tăng cường hợp tác giữa báo chí với văn hoá, doanh nghiệp công nghệ, các ngành công nghiệp văn hoá, phát triển văn hoá trở thành ngành kinh tế quan trọng trong giai đoạn hiện nay.

Là lực lượng xung kích, nhà báo tiên phong tuyên truyền chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước trong xây dựng chính quyền số, phát triển kinh tế số, xã hội số. Là người đi cùng, nhà báo vừa cập nhật kiến thức số cho mình, vừa tham gia vào quá trình nâng cao nhận thức cho xã hội, thông qua phong trào “Bình dân học vụ số”; thông qua cảnh báo những hành vi vi phạm pháp luật, qua đấu tranh với những hành vi lệch chuẩn trên không gian mạng, góp phần trang bị “lá chắn số” cho người dân.

Là động lực thúc đẩy xây dựng xã hội số, nhà báo là người kể, lan toả những câu chuyện hay, những điển hình tiên tiến, tạo cảm hứng tích cực trong xây dựng xã hội số. Cho dù ở bất kỳ không gian nào, nhà báo đều phải tuân thủ 10 điều đạo đức Người làm báo Việt Nam. Khi sử dụng mạng xã hội, các nền tảng số, người làm báo nêu gương thực hiện các quy định của Đảng, của pháp luật trên không gian mạng; tuân thủ kỷ luật phát ngôn, tham gia trách nhiệm trong các trang, nhóm, các diễn đàn. Ứng dụng công nghệ trong quá trình tác nghiệp, nhà báo phải tuân thủ tính khách quan, chân thực, đạo đức, trách nhiệm; luôn nhớ mình là người chịu trách nhiệm cuối cùng về tác phẩm báo chí trước toà soạn, với người đọc, người xem, người nghe.

Chuyển đổi số có thể làm thay đổi tổng thể, toàn diện cách sống, cách làm việc, phương thức sản xuất của tổ chức, cá nhân nhưng sứ mệnh của người làm báo đối với xã hội sẽ mãi không thay đổi.

Nhân ngày Báo chí cách mạng Việt Nam, tôi xin chúc bạn, chúc những người làm báo luôn giữ vững bản lĩnh chính trị, thắp sáng đạo đức nghề, giỏi chuyên môn, làm chủ công nghệ, hoàn thành tốt nhiệm vụ người chiến sỹ trên mặt trận văn hoá tư tưởng mà Đảng, Nhân dân tin tưởng giao phó.

Trân trọng cảm ơn Phó Giám đốc!

Nguyễn Kiên *(thực hiện)*